

KAMENNÉ PAMÁTKY NA TŘEBÍČSKU

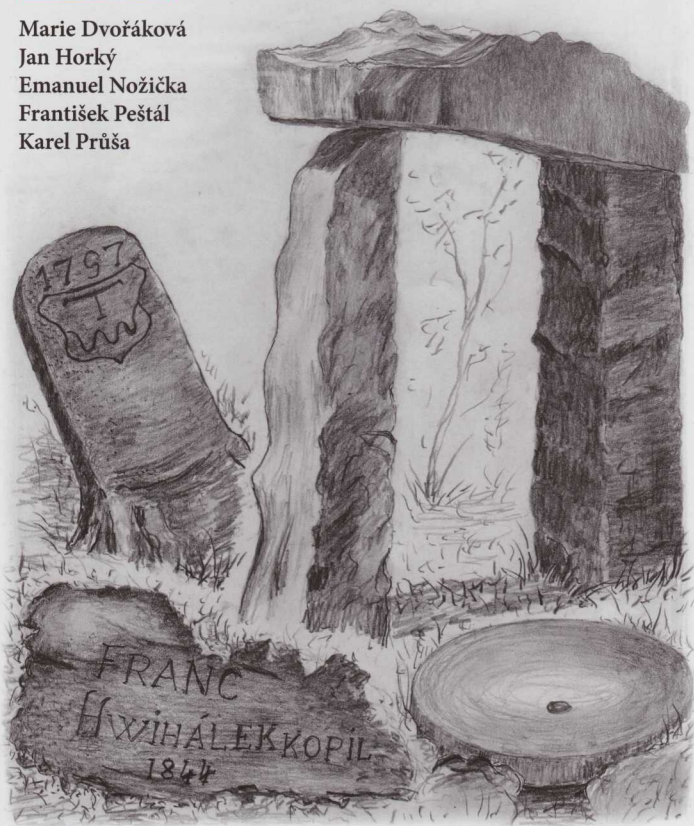
Marie Dvořáková

Jan Horký

Emanuel Nožička

František Peštál

Karel Průša

KAMENNÉ PAMÁTKY NA TŘEBÍČSKU

Památné kameny
Kolomazné kameny
Kamenné stavby
Výtvary starých kameníků
Historické mezníky apod.

Marie Dvořáková

Jan Horký

Emanuel Nožička

František Peštál

Karel Průša

Kamenná – sluneční hodiny

Na kraji lesa u bývalé pastviny u obce Kamenná je v plochem žulovém kameni vytesán krásný kamenný výtvar znázorňující kamenné hodiny. V kružnici jsou příčně vytvořeny záseky (rysky), které určovaly podle slunce čas. Uprostřed kruhu je vytesán otvor pro zasazení kolíku. Stín ukazoval čas, ale jen poledne (oběd) a odpoledne (čas ukončení práce). Aby byl čas přesný, bylo nutné klacík nebo zahnutou větvičku vsunout tak, aby svírala s vodorovnou rovinou úhel 50 stupňů a aby směřovala k severu, tj. směrem od jižní rysky.

Sluneční hodiny sloužily snad pro orientaci pastevců, jako informace, kdy mají hnát dobytek z pastvy, nebo k orientaci času starých kameníků pracujících nedaleko. K jejich robotě se váže povídání:

Z lesa se ozývaly úderý palic. Jejich rytmus byl pomalý, ale vytrvalý. To kameníci lámali kameny. Ty pak nakládali na fůru a odváželi do vsi. Práce to byla namáhavá. Však muži byli urostlých postav a svému řemeslu rozuměli. Když spustili, radost pohledět. Nejstarší z nich dal pokyn, aby v díle ustali, a otočil se na nejmladšího. Pravidl: „Jdi, Petře, prosím na okraj lesa a podívej se, zda se čas nenavršil.“ Slunce se klonilo k obzoru a jeho paprsky jasně ozařovaly velký kámen s malým důlkem uprostřed. Tam Petr zastrčil klacík a chvíli pozoroval jeho stín.

Stín zůstal ležet na dva palce od rysky vryté do kamene. Teprve až s ním splyne, vyrazí všichni k domovu.

Worky Jon
2000

Kamenná – kolomazný kámen

V lese pod hospodářským objektem bývalého zemědělského družstva se nachází mohutná prohlubenina v žulovém balvanu.

Celoročně je naplněna vodou, bývá také označována jako čertova vana. Nelze s určitostí říct, zda se jedná o dílo přírody, nebo uměle vytvořenou prohlubeň za účelem pálení dřevěného uhlí nebo výroby kolomazi.

Kamenná – kolomazná mísa

Nádhernou ukázkou kamenické práce je kolomazná mísa, vytesaná ze žulového kamene pro pálení smolnatého dřeva na výrobu kolomazí. Mísa leží v lese za Budišovem směrem na Tasov v trati Břínči, nalevo asi 300 m od stožáru vysílače.

Kamenná – kolomazný kámen

Nádherně provedený žulový kolomazný kámen leží při pravé straně lesní cesty k řece Oslavě východním směrem pod zemědělským objektem.

Kamenná – kolomazný kámen

Nedokončený polotovar kolomazné mísy leží nedaleko lesní cesty napravo k řece Oslavě východním směrem pod zemědělským objektem. Proč kameník v dávné době tento kámen nedokončil, se už pravděpodobně nikdo nedozví.

Kamenná – kolomazný (obětní?) kámen

Zajímavý kámen – vytesaná prohlubeň s drážkami, které se sbíhají v jednu rýhu, jež ústí na okraji prohlubně. Toto dílo je na vrcholku skály(!) nad řekou Oslavou. Není zřejmé, k čemu takto opracovaný kámen sloužil, možná kolomazná mísa, nebo snad místo, kde se prováděly obětní rituály?

Kamenná – obětní kámen

Nedaleko kamenného kříže na okraji obce je zajímavý přírodní útvar, který je popisován jako dávné pohanské obětiště. I Jakub Deml se o tomto místě zmiňuje ve svých zápiscích. Vedle je kámen, do něhož je vytesán křížek. Snad mohl rušit pohanskou tradici místa.

Kamenná – kolomazná mísa

Další z kolomazných mís se nachází v okolí obce Kamenná. Kámen leží na levé straně lesní cesty v lokalitě v Loukách. V obci Kamenná (příjezd od Budišova) se odbočí vlevo na polní cestu a po ní asi ve vzdálenosti 1 km leží tento krásný kámen. Jeho průměr je 105 cm, síla 10–13 cm, otvor 3 cm.

Kamenná – kolomazný kámen

Kolomazná mísa s odtokovou drážkou vytesaná v žulovém balvanu leží v místní lokalitě Kopajny u obce Kamenná. Průměr kamenné mísy je 65–78 cm a hloubka 8–15 cm.

Kamenná-Klementice – letopočet v kameni

V údolí potoka pod obcí Klementice nedaleko smírčího kamene leží kámen s vytesaným letopočtem 1938, připomíná mnichovskou zradu. Kámen byl dříve obehán plaňkovým plotem ve tvaru trojúhelníku.

Pamětníci vyprávějí, že v roce 1938 vytesal zednický mistr pan Holubář z Klementic do tohoto kamene datum 30. 9. 1938 jako projev protestu proti mnichovské zradě. Když se o tom později v době německé okupace dozvěděl majitel budišovského panství baron JUDr. Richard Baratta – Dragono, přikázal odsekat měsíc a den v tomto datu. I tak však kolemjdoucím pocestným připomíná kámen s letopočtem 1938 začátek poroby Československa.

Hlavní sponzoři

Třebíč – Tento projekt byl finančně podpořen městem Třebíč.

SKUPINA ČEZ

Sponzoři

MUDr.
J. Šilhavý

Plán projekt

KAMENNÉ PAMÁTKY NA TŘEBÍČSKU

**Marie Dvořáková, Jan Horký, Emanuel Nožička,
František Peštál, Karel Průša
Obálka a ilustrace Jan Horký**

V roce 2012 vydalo vydavatelství Akcent,
Drahomír Rybníček, Eliášova 1132/15, 674 01 Třebíč
jako svou 941. publikaci
www.vydavatelstviakcent.cz

Vytiskl Akcent, spol. s r. o.,
Pražská 1279/18, 102 00 Praha 10

Vydání první

Jakékoliv kopírování nebo přebírání materiálů z této knihy bez svolení autorů je zakázáno.

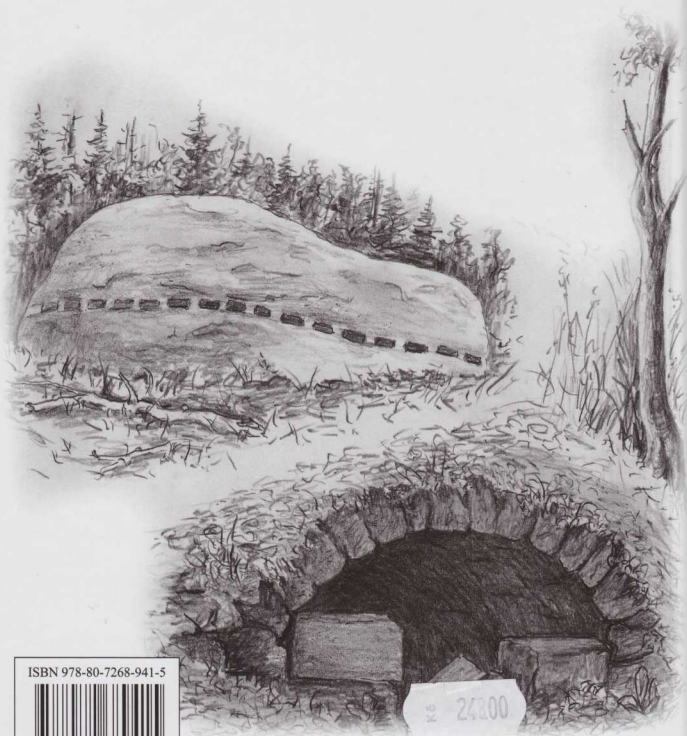

SKUPINA ČEZ

Třebíč

Zdravé město

ISBN 978-80-7268-941-5

9 788072 689415

24200